

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D. za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 3. decembra 1925.

Telefon št. 552.

STEV. 142.

Pismo iz Gradca.

Po prevratu so v Avstriji spričo izpremenjenih razmer nekoliko predrugačili ustroj trgovskih in obrtniških zbornic. Glede ustroja je izprememba ta, da se je naziv zbornic izpremenil v sledeči naslov: Zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Obstoje sedaj v zbornicah tri sekcije in sicer trgovska, obrtna in industrijska. Enotnost teh zastopstev je ostala ohranjena, pač pa so bile osnovane za glavne tri panoge tri posebne sekcije. Denarni zavodi in prometna podjetja so uvrščeni v trgovinsko sekcijo. Tudi v krajevnem pogledu so nastale izpremembe. Število zbornic se je zmanjšalo. Na Štajerskem sta do prevrata obstajali dve zbornici in sicer v Gradcu in Leobnu. Zbornica v Leobnu, ki je imela svoj delokrog v Gornjem Štajerskem, je prenehala kot samostojna zbornica ter so njen okoliš priključili zbornici v Gradcu in pomnožili število zborničnih članov. Koncem meseca oktobra so bile volitve v graško zbornico. Okoliš graške zbornice šteje sedaj nekaj nad 37.000 interesentov, kateri prihajajo v poštev kot zbornični volilci. Število prebivalstva v okraju graške zbornice je pa nekoliko manjše od 1 milijona. Število volilcev v trgovinski sekciji je znašalo okoli 11.600, v obrtu je znašalo število okroglo 25.000, v industrijski sekciji pa nekaj preko 900. Za volitve je bilo dokaj zanimanja ter je tudi socialna demokratična stranka pokazala zanimanje za te volitve, vendar socialistična lista ni uspela. Zbornica v Gradcu šteje po poslednjih svojih volitvah med svojimi člani jako markantne osebnosti gospodarskega življenja. Med njenimi člani je generalni direktor Alpine Montangesellschaft dr. Anton Apold, dr. Julij Finze, Karel Gigler, dosedanj predstnik graške zbornice, Franc Heissig, direktor firme Gebrüder Böhler, dr. Viljem Kaan od družbe »Elin«, dr. Ludvik

Kammerlander, Richard Knaur, generalni direktor firme Felten & Guileoume, nadalje Anton Nicklas od tovarne Puntigam, dr. Hans Pengg, dr. Viktor Wutte. Od obrtnikov znani organizator August Einspinner. Število zborničnih članov znaša 72 in sicer jih odpada na vsako sekcijo enakovredno po 24. Posamezne sekcije so razdeljene vsaka v tri kategorije, katerih vsaka voli po 8 pravih članov. V industrijski sekciji je za volilno upravičenost v prvi sekciji predpisan cenzus 6000 šilingov (100 šilingov odgovarja nekako 800 dinarjem). Trgovinska sekcija ima sledeči cenzus: za prvo kategorijo vsaj 2000 šilingov, za drugo kategorijo od 200 šilingov do 2000 šilingov, za tretjo kategorijo manj nego 200 šilingov. Obrtna sekcija ima v prvi kategoriji cenzus 300 šilingov, v drugi kategoriji 60—300 šilingov, v tretji kategoriji volijo vsi oni, ki plačajo manj nego 60 šilingov

letne pridobnine. Za pasivno volilno pravico zahtevajo izpolnjeno 30. leto in aktivno volilno pravico vsaj že tri leta. Volitev se vrši osebno, tako da vsak volilec izroča izpolnjeno glasovnico osebno pred volilno komisijo. Volitve so tajne. Nova zbornica bo konstituirana začetkom decembra. Računajo s tem, da ostane na čelu zbornice dosedanj zasluzni predsednik Karel Gigler. Pri določanju kandidatov so za trgovino in obrt določile kandidate obvezne poklicne organizacije po svojih deželnih zvezah trgovcev in obrtnikov v sporazumu s prostovoljnimi deželnimi organizacijami, ki so znane pod kratiko »Hagebund«, t. j. zveza trgovcev, obrtnikov in industrijalcev. Za industrijsko skupino so glede kandidatov odločale organizacije glavna zveza industrijalcev za Štajersko in pa osebno glede Gornje Štajerske Zveza železnih podjetij, takozvani Stahlwerksverband.

Finančni minister o novih dvanajstinah.

V Narodni skupščini je dne 27. novembra t. l. finančni minister g. Stojadinović podal o novih dvanajstinah ekspozice, v katerem je med drugim izjavil:

V novih proračunskih dvanajstinah znašajo izdatki 4 milijarde 25 milijonov dinarjev. Dvanajstine za avgust-november t. l. so znašale 4 milijarde 68 milijonov, dvanajstine za april-junij t. l. 4 milijarde 101 milijon dinarjev izdatkov, tako da dobimo skupen znesek za leto 1925/26 12 milijard 251 milijonov proti 10 milijardam 405 milijonov izdatkov v državnem proračunu l. 1925/26. Povečanje znaša v tem letu tedaj 1 milijardo 846 milijonov dinarjev. Ta povešek je brezdvomno znaten, toda ako hočemo graditi železnice, ceste, bolnice in šole ter boljše plačati državne uradnike in upokojence, je dejal ministr, je povešek potreben.

Pri osebnih izdatkih je povešek

največji za državne upokojence, za katere je bilo v državnem proračunu leta 1924/25 predvideno 283 milijonov dinarjev, a se je ta kredit sedaj zvišal na 580 milijonov dinarjev, kar pomeni podvojitev napram prejšnjemu proračunu. Ta povešek je tako velik in resen, da se je morala vlada posebej baviti s tem vprašanjem ter pripravila ukrepe, da bi se to veliko število predvsem mladih, zdravih in za državno službo sposobnih upokojencev zmanjšalo. Kot prvi ukrep se predlaga v teh dvanajstinah, da se število let službe, ki je potrebno za dosego pravice za pokojnino, poveča od 10 na 15 let.

Drugo povečanje osebnih izdatkov se nanaša na uradnike po zakonu o civilnih uradnikih, katerih je mnogo več, kakor se je predvidevalo, in to zaradi uveljavljenja zakona o civilnih uradnikih. Povečanje v teh dvanajstinah znaša skupaj 115 milijonov dinar-

jev. Nadalje so se povečali tudi izdatki za invalidske podpore. Dočim je bilo za invalidske podpore in doklade predvideno za leto 1924/25 290 milijonov, je v tem proračunskem letu skupno 390 milijonov dinarjev.

V pogledu materialnih izdatkov se je povečal proračun prosvetnega ministrstva, ki je v letu 1924/25 znašal 1 milijon 782 tisoč dinarjev, a se je letos s temi dvanajstinaami dvignil na 2 milijardi 218 tisoč dinarjev. Povišek znaša torej samo tu ca. 436 milijonov dinarjev. Nadalje znaša povešek proračuna ministrstva za gradbo 97 milijonov dinarjev, od česar se je porabilo za popravila, za zgrabe cest 66 milijonov dinarjev. Pri ministrstvu za kmetijstvo in vode se je proračun zvišal za 52 milijonov dinarjev. Tudi so se materialni izdatki povečali zaradi plačanja obveznosti iz prejšnjih let. Ta vsota se je povečala v teh dvanajstinah za 150 milijonov dinarjev.

Spričo povečanja izdatkov so se v enaki meri morali povečati tudi dohodki. Tako so dohodki trošarine, ki so leta 1924 dosegli 505 milijonov dinarjev, narasli v enakem času tega leta na 586 milijonov dinarjev. Do-
hodki taks so dali v prvih devetih mesecih 1924 890 milijonov, a letos v enakem času 907 milijonov. Neposredni davki in odklade so v prvih devetih mesecih 1924 dali 866 milijonov, v istem času letos so pa dali za 294 milijonov več. Carinski dohodki so dali v prvih devetih mesecih tekočega leta za 300 milijonov več kot v istem času lanskega leta. Končno so dali monopolni dohodki v prvih devetih mesecih 1924 1 milijardo 734 milijonov, a letos v enaki dobi 1 milijardo 765 milijonov tako, da je višek dosegel 31 milijonov dinarjev. To povečanje dohodkov nas more, je izjavil minister, zadovoljiti v tem smislu, ker se je s tem uravnovesil proračun, vendar se pa s tem ne smemo zadovoljiti, ker je to povečanje smatrati kot maksimalno. To je maksi-

8

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Nadaljevanje.)

5. Še ena točka je vredna, da se omeni, točka, o kateri statuti naših delniških družb ne govore skoro nikoli, dasi ni baš verjetno, da bi zato ne bilo povoda: o stroških ustanovitve namreč, znatnih z ustanovitvijo spojenih izdatkih in zasluzku ustanoviteljev za njihov trud po eni, posebnih preko tega segajočih dobičkih ustanoviteljev po drugi strani. Po naravi stvari ni baš verjetno, da bi ustanovitelji delali zastoj, razen če nameravajo delnice, ki jih prevzamejo, obdržati in ostati vdeleženi pri podjetju, celo gotovo pa je, da treba kriti z ustanovitvijo združene stroške. Oboje: kritje stroškov in dobiček ustanoviteljev je treba strogo ločiti, dasi velja za oboje isto načelo: niti eno niti drugo se ne sme plačati iz delniške glavnice, ta mora kot garancijski fond za upnike načelno ostati neokrnjena. Naš zakon molči tudi o vsem tem, deln. regulativ (§§ 3, 6, 13) pa daje nekaj norm v zaščito delničarjem in družbinim upnikom in sicer

a) pred vsem treba je v osnutku statuta, ki se predloži koncesijskemu oblastvu, in v podpisnicah točno navesti vse posebne prednosti, ki naj jih dobe poedini delničarji ali druge

osebe, imenovati take koristnike in povedati, v čem naj bo in kolika naj bo ta prednost. Na ustanovnem občnem zboru treba, ako so se te prednosti v končno po oblastvu odobrenem statutu izpremenile družbi v breme, soglasne odobritve vseh na ustanovni skupščini navzočih podpisnikov. Slednjič morajo vse te prednosti, vrsta in količina, in koristniki biti imenovani v statutu, kakor ga sklene ustanovna skupščina. Vrsta takih prednosti regulativ ne navaja, vendar sledi iz njega (§ 31), da ni mogoča prednost, da bi ustanovitelji, če niso obenem delničarji, imeli opcijsko pravico na novo izdane delnice (pri zvišanju delniške glavnice). Zakaj deln. regulativ tega ne dovoljuje, je jasno: kdor je družbo ustanavljal, pa ni postal ali ostal njen član, naj nima prilike, okoriščati se na škodo onim, ki so delničarji. Mogoče pa je dati v statutu posebno opcijsko pravico ustanoviteljem za primer, da so delničarji v trenutku izdaje (emisije) novih delnic. Nadalje ni mogoče, da bi ustanovitelji dobili delnice, nove ali prvotne emisije, pod pari (§ 28 odst. 4, § 31 odst. 3, del. reg.). Slednjič pa ne bi moglo z ozirom na § 43 deln. regulativa koncesijsko oblastvo odobriti statuta, v katerem bi delničarjem — ustanoviteljem bila dana posebna, večja glasovalna pravica.

b) Glede stroškov ustanovitve je deln. regulativ (§ 51) bolj nepopoln. Pred vsem ne določa, kateri izdatki spadajo med te stroške, dasi, kakor že rečeno,

treba ločiti gotove izdatke od zasluzkov ustanoviteljev za njihov trud in dangubo in od ustanoviteljskih dobičkov. Regulativ določa samo, da se sme pri ustanovitvi družbe v statutu odrediti, da se v statutu podrobno navedeni ustanovni stroški razdele kot izdatki največ na prvih pet poslovnih let. To se pravi: ne smejo se poračunati iz glavnice, ni jih pa tudi treba postaviti celih v računski zaključek prvega poslovnega leta, ki bi bil vsled teh izdatkov pač čisto pasiven, kar bi škodilo kreditu nove družbe. Vendar pa se smejo tako poračunati samo izdatki v gotovini, ki so bili potrebni za ustanovitev, torej pred vsem javne davščine, potem stroški za tisk podpisnic, prospektov, oglasov, statuta, delnic, honorar pravnega zastopnika in sl., n. e., ali vsaj prav dvomljivo, honorar (provizija) ustanoviteljem. Pri tem pa regulativ ne izključuje še drugačnih izdatkov, kajti goverji o stroških ustanovitve, za katere dovoljuje ravno navedeni način poračuna, in o vseh izdatkih za ustanovitev (Gründungskosten, Gründungsaufwand). Glede teh določa, da se mora podoben obračun ob enem z računskim zaključkom za prvo poslovno leto predložiti skupščini. Izključeno torej ni, da se delniška družba v statutu zaveže, ustanoviteljem kaj dati za ustanovitev družbe, tako za trud in zamudo časa, kakor tudi preko tega, toda tudi teh izdatkov ne more storiti iz temeljne glavnice, niti jih ne more na enak način porazdeliti na prvih

pet poslovnih let. Še nekaj: delnice se neredko izdado nad pari, z ajižjem. Mišlilo bi se, da se lahko take zaveze napravim ustanoviteljem krijejo iz ajiža. Toda to ne pojde, kajti deln. regulativ (§ 53 št. 2) določa, da spada v rezervni sklad oni del ajiža, ki se ne porabi za izdajo delnic, torej za tisk delnic, za honorar pravnega zastopnika, za javne davščine, morda tudi še za dejanske stroške in zasluzek ustanoviteljev, ki bi se sicer moral plačati komu drugemu, gotovo pa ne za ustanoviteljske dobičke.

Pravno stanje pri nas, kakor že omenjeno, ni zadovoljivo, ker niti zakon, niti deln. regulativ nimata ravno za stadij ustanovitve prepotrebne posebne civilnih in kazenskih sankcij. Te bo moral ustvariti novi zakon. Ne da bi si od njih smeli obetati popolno zabrano in popravilo škod, ki bodo vedno, tudi spričo najboljše zakona, mogle nastopiti, toda obetati si smemo od njih boljše nadomestilo za koncesijski sistem in strašilo poper brezvestno ali vsaj neprevidno ustanavljanje deln. družb. Že dosedanje določbe o ustanovitvi pa so, če prezremo baš omenjeno hibo, dovolj dobre in omogočajo tako podpisnikom delnic, kakor koncesijskemu oblastvu precej — dasi ne dovolj — intenzivno kontrolo nad ustanavljanjem družb, če se te določbe res uporabljajo, kakor so mišljene, brez šikan, pa dovolj resno in natančno.

(Dalje sledi.)

mum državnih obremenitev, ki jih more sprito sedanjih prilik prenesti narod. V bodoče ali bolje v najbližji bodočnosti moramo računati prej z zmanjšanjem državnih obremenitev naroda kakor pa s povečanjem. (Dobro bi bilo, če bi g. minister do prihodnjih dvanajstin tega ne pozabil!)

Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev.

(Konec.)

§ 13. Vse odločbe pristojne inspekcije dela, izdane z smislu §§ 6., 7., 8., 9., 15., 19. in 20. tega pravilnika, so podvržene reviziji ministrstva socijalne politike na pritožbo, prijavljeno v roku 14 dni po priobčitvi zainteresiranim strankam ne računajoč v ta rok dneva priobčenja kakor tudi ne zadnjega dne za primer da pade na nedeljo ali na državni praznik, odnosno na dni, ko državne pošte ne poslujejo.

Pritožbe se imajo predati neposredno inspekciji dela, ki je izdala odločbo ali s pošto na povratni recept. Pritožba pa ne zadržuje izvršitve odločbe inspekcije dela.

Obveze v smislu §§ 4., 6. in 17. tega pravilnika ne veljajo za tuje delavce, ki prihajajo v kraljevino SHS na račun inozemskih tvrdk v svrhu montaže ali popravila špecijalnih strojev, izdelanih ali dobavljenih s strani dotičnih tvrdk, v kolikor ta posel ne bi trajal več kot 3 mesece. V teh primerih bodo pristojne upravne (policijske) oblasti na podlagi avtentičnih dokazov o prihodu teh delavcev izdajale dovoljenja za navedeni čas tako, da dostavijo dotično prijavo delodajalca v najkrajšem času pristojni inspekciji dela, ki mora o teh delavcih voditi posebno evidenco.

§ 15. Za primer, da bi nprava posla zahtevala, da ostanejo delavci, o katerih govori prednji paragraf na teritoriju naše države tudi čez rok, ki je tam predviden, morajo delodajalci, pri katerih so dotični delavci zaposleni, zahtevati posebno dovoljenje za njih nadaljno delo v smislu pravilnika tako, da predložijo prošnje za ta dovoljenja pravočasno pristojni inspekciji dela (najmanj 1 mesec), pred potekom prvega trimesečja njihovega bivanja na dotičnem poslu. Nasprotno se zahtevano podaljšanje v nobenem primeru ne bo odobrilo.

§ 16. Vsi tuji delavci, ki so prišli in so bili zaposleni na ozemlju naše države po 14. juniju 1922 in za katere se je delodajalec izdal dovoljenje bodisi za določen ali nedoločen čas, izgubijo z ustavitvijo dela ali zapustitvijo posla pri dotičnem delodajalcu pravico na izdano jim dovoljenje.

Delodajalci, ki bi hoteli namesto takih delavcev dovoditi druge iz inozemstva, kakor tudi oni, ki bi hoteli zaposlovati delavce, ki so že v državi v svojih podjetjih, morajo zahtevati potrebno dovoljenje v smislu § 4. in 6. tega pravilnika.

Za primer, da bi delodajalci, pri katerih so bili takšni delavci že zaposleni, a so zbog razmer v dotičnem podjetju zapustili delo, hoteli ob priliki ponovnega obratovanja zaposliti iste delavce, morajo najdalje 7 dni po njih zaposlovanju o tem obvestiti pristojno inspekcijo dela.

§ 17. Delodajalci morajo z angažiranimi tujimi delavci skleniti pismene pogodbe, glasom katerih jim morajo zagotoviti vsaj iste delavne pogoje kakor domačim delavcem iste stroke in usposobljenosti. V pogodbi mora biti točno precezirano v koliko pripada dotičnim delavcem pravica na potne stroške pri njih prihodu in odhodu, kakor tudi njih iznos. Kar se tiče delavnega časa ne smejo te pogodbe vsebovati določili, ki bi nasprotovale predpisom zakona o zaščiti delavcev o delavnem času.

Delodajalci morajo te pogodbe najdalje 15 dni potem, ko so dotični delavci nastopili posel, v treh primerih potrditi pri pristojni upravni (policijski) oblasti, od katerih si sami shranijo en primer, enega morajo oddati delavcem, s katerimi so sklenili pogodbo, a enega pustijo inspekciji dela, (rudarska podjetja preko rudarskih oblasti).

§ 18. Delodajalci, pri katerih so zaposleni tuji delavci v smislu tega pravilnika, morajo po zapadlosti dobljenih dovoljenj za delo ali pred potekom dovoljenj, ako dotični tuji delavci končajo delo, obvestiti o tem pristojno inspekcijo dela, kakor tudi upravno (policijsko) oblast.

§ 19. Delodajalci, ki zaposlujejo v svojih podjetjih tuje delavce, morajo o tem voditi posebne registre.

Inspektorji dela morajo kontrolirati ali izpolnjujejo imenovani delodajalci točno to obvezo in morajo proti vsakemu, ki bi kršil ta predpis, postopati v smislu § 23. zakona o inspekciji dela.

Ravnatoko morajo inspektorji dela kontrolirati, ali se tuji delavci v resnici zaposlujejo za vrsto poslov, za katero se jim je dalo dovoljenje. Za primer, da ugotovijo, da so zaposleni v drugi vrsti poslov, naj ukrenejo da se jim odvzamejo dovoljenja, proti čemer se more zainteresirani delodajalec pritožiti pri ministrstvu v smislu § 13. tega pravilnika.

§ 20. Za primer, da najdejo inspektorji dela v izvrševanju svoje dolžnosti v podjetjih zaposlene tuje delavce, na katere se nanaša § 103. zakona o zaščiti delavcev, a katerim so izdana dovoljenja zapadla ali jih sploh niso dobili, morajo takim tujim delavcem zabraniti delo na ozemlju naše države, delodajalce pa morajo kaznovati po točki 10. § 123. zakona o zaščiti delavcev in o vsakem takem primeru morajo obvestiti pristojno upravno (policijsko) oblast, ki bo vprašanje nadaljnega bivanja dotičnih tujih delavcev na našem ozemlju rešila v svojem delokrogu.

§ 21. V kolikor bi bili predpisi tega pravilnika v protislovju z odredbami, sklenjenimi v mednarodnih konvencijah med našo državo in kako drugo državo, se ne bodo izvrševali.

§ 22. Da se čim hitreje opravljajo posli po tem pravilniku imajo Veliki župani na prošnjo pristojne inspekcije dela dati dotični inspekciji dela po odobrenju ministrstva notranjih del na razpolago začasno potrebno pisarniško osebje.

§ 23. Inspekcije dela morajo s svojimi mesečnimi poročili uposlati ministrstvu tudi poročila s potrebnimi podatki o izdanih dovoljenjih za zaposlovanje tujih delavcev na ozemlju naše države v smislu tega pravilnika.

Ministrstvo ima voditi posebno evidenco o dovoljenjih, katere izdaje, kakor tudi o onih, katere bodo izdale inspekcije dela, a tudi o dovoljenjih, danih v smislu odstavka 1. § 7. tega pravilnika.

§ 24. Za primer, da se ugotovi, da se posamezni delodajalci ne držijo pogojev, katere morajo v smislu tega pravilnika skleniti s tujimi delavci, zaposlenimi v njih podjetjih ali da tuji delavci zlorabljajo gostoljubnost naše države in ne spoštujejo predpisov obstoječih zakonov, morajo inspekcije dela odnosno za rudarska podjetja rudarske oblasti, preko pristojnih inspekcij dela obvestiti o vseh takih primerih ministrstvo, ki sme izdati dovoljenja za delo takim delavcem preklicati še pred zapadlostjo.

§ 25. Ta pravilnik stopi v veljavo izza dne razglasenja v »Službenih Novinah«, od katerega dneva izgubi veljavnost pravilnik, objavljen v »Službenih Novinah« št. 166 z dne 23. julija 1924.

Beograd, 24. novembra 1925.

Minister socijalne politike:

Mil Simonović l. r.

Nadaljno razširjenje ameriške avtomobilne produkcije.

V septembru so dosegli Amerikanci v tej industriji rekord. Sedaj ne bo šlo tako hitro naprej, z ozirom na letni čas. Za pomlad pa pričakujejo nadaljno, zelo izdatno zvišanje produkcije avtomobilov. Načrti za povišanje produkcije so tako obširni, da je zadostna prodaja zagotovljena le v slučaju, če bo sprejemna možnost občinstva za ca 20 odstotkov večja. Brez dvoma bo prišlo v prihodnji pomladi do izredno močne konkurence med raznimi producenti, kar se bo v cenah seveda moralo poznati. Sicer se načrti za zvišanje produkcije v Ameriki vsako leto pojavijo, nikdar pa vodilne družbe niso še nameravale tako obsežnega povišanja kot sedaj. Dodge Brothers (brati Dodge) mislijo na 50 odst. zvišanje in bi njih dnevna produkcija prišla na 1500 avtomobilov. Tudi tvrdka Hudson-Essex hoče produkcijo podvojiti in napraviti na dan 2000 voz. Chevrolet skuša doseči število 2300, Willys-Overland 1100, Chrysler 1000. Pod domnevo,

da bodo tovarne 200 dni popolnoma zaposlene, 100 dni pa napol, kaže sledeča tabela avtomobilno produkcijo največjih ameriških družb leta 1924 in pa cenitve za leta 1925 in 1926. Iz nje beremo tudi zanimivo dejstvo, da je postalo povpraševanje po bolj-ših vrstah napram cenenu Fordovemu vozu večje.

	1924	1925	1926
Chevrolet	315.000	490.000	600.000
Dodge Brothers	225.000	275.000	375.000
Hudson-Essex	129.000	275.000	450.000
Willys-Overland	165.000	239.000	330.000
Buick	167.000	185.000	200.000
Chrysler	81.300	146.000	205.000
Ford	1.865.278	1.800.000	2.000.000
48 drugih družb	669.124	734.402	734.402
	3.617.602	4.144.402	4.999.402

Kupujte samo prvovrstno domačo svinjsko mast

znamke J. P. znamke

Lastni izdelek tvrdke

JANKO POPOVIČ v Ljubljani

Najnižje cene! Solidna postrežba! — Razpošilja se v sodih po 50, 100 in 200 kg

Trgovina.

Trgovski semenj v Bruslju. Ministrstvo inostranih del naznanja, da se vrši VII. trgovski semenj v Bruslju od 9. aprila p. l.

Za trgovske stike z Združenimi državami. Interesenti, ki želijo informacij glede trgovskih stikov med našo državo in Združenimi državami Amerike, se naj blagovolijo obrniti neposredno za informacije na naslov: »The Merchants' Association of New York, New York, 233 Broadway Woolworth Buildings.« Omenjena družba je ena največjih trgovskih organizacij v Združenih državah in daje informacije v svrhu vpoštlavitve trgovskih stikov med nami in gospodarskimi krogi Združenih držav brezplačno.

Uvoz mesa v Španijo. Ministrstvo inostranih del je poslalo zbornici za trgovino, obrt in industrijo naslednje poročilo našega poslanstva v Madridu: »Po poročilu tukajšnje Generalne direkcije za prehrano vlada v Španiji veliko pomanjkanje mesa za prehrano prebivalstva. Ker domača živina ne zadostuje za kritje potreb v državi so se z odlokom ministrstva z dne 9. oktobra t. l. (Gaceta de Madrid od 13. t. m.) dovolile olajšave za dovoz živine iz drugih držav. Karantena, ki je v te svrhe predvidena, kakor se tukaj trdi, je običajna sanitetska mera, ki ne otežava izvoza. Dopusčen je tudi izvoz zmrazjenega mesa, ki se prodaja po 2,70 pezeta kilo, računajoč v to ceno tudi občinske takse. Iz Amerike se pričakuje početkom tekočega meseca 600 ton tega mesa. Kr. poslaništvo priobčuje gornje v prepričanju, da bi se morali naši izvozniki interesirati za to vprašanje in da proučijo možnost in rentabilnost izvoza živine in mesa v Španijo.«

Otvoritev budimpeštanske borze draguljev. Dne 30. novembra t. l. se je otvorila v Budimpešti svečano borza draguljev, ki se je osnovala že preteklo leto. Spomladi so bili že izbrani funkcionari, ki so sedaj prevzeli razne funkcije, potrebne pri taki ustanovi.

Kaj uvažamo iz Italije. V prvi polovici tekočega leta smo iz Italije uvozili največ sledečega blaga (v milijonih dinarjev): bombažne tkanine 296,6, volnene tkanine 61,7, bombažni sukanec 87,2, moke 135,8, premog 6,6, bombaž (surov) 25,8, žita 25,6, transportna sredstva 17,0, petroleji 3,4, riž 48,0, sulfati 42,7, olja 14,6, beman 3,2 itd.

Redka ugodna prilika nudi se vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev Peter Kozina & K., Tržič, razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler ta zaloga traja. Vse blago je garantirano najboljšje kvalitete, prodaja se pa samo v lastni prodružnici Ljubljana, na Bregu 20.

Denarstvo.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 22. novembra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 15. novembra 1925.) Aktiva: kovinska podloga 483,9 (—2,7), posojila: na menice 1083,8, na vrednostne papirje 166,2, skupaj 1250,0 (+ 4,3), račun za odkup kronske bankovce 1185,3, račun začasne zamenjave 368,6 (+ 0,2), državni dolg 2966,3, vrednost založenih državnih domen 2128,3, saldo raznih računov 950,2 (— 35,1), skupaj 9343,9; pasiva: glavica in rezervni fond 34,5, bankovci v obtoku 5984,0 (—89,0), račun začasne zamenjave 368,6 (+ 0,2), državne terjatve 149,8 (+ 65,1), razne obveznosti: po žiru 981,2, po raznih računih 12,7, skupaj 593,9 (—9,7), vrednost založenih državnih domen 2138,3, ačija 74,7, skupaj 9343,9; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Notiranje červonca na Dunaju ima začeti v najkrajšem času t. j. takoj ko pridejo odgovori na vprašanja, katera je avstrijska Narodna banka naslovlila na razne dunajske interese.

Češkoslovaška vlada namerava uvesti novo valuto. Kakor poročajo iz Prage se bavi češkoslovaška vlada resno z mislijo, da uvede novo valutno edinico.

Bank Polski. Desetdnevni izkaz poljske banke (Bank Polski) od 20. novembra t. l. vsebuje podatke o povečanju zlate rezerve za 87 tisoč zlotijev. Rezerva deviz in valut se je zmanjšala v teku zadnje dekade za 6 milijonov zlotijev. Denarni promet je padel za 12 milijonov zlotijev.

Romunski vojni dolg Ameriki. Sporazum med združenimi državami in Romunijo za konsolidacijo vojnega dolga se bo najbrže podpisal še ta teden. Edina sporna točka, o kateri se še razpravlja, se nanaša na višino obrestne mere za prva leta.

Belgijsko posojilo Ameriki. Guverner Belgijske banke, Hauti in belgijski minister za poljedelstvo De Vivere sta se mudila deset dni v New Yorku, kot gosta guvernerja Federal Reserve Bank. Belgija se namreč pogaja na newyorškem trgu za posojilo v iznosu 100 milijonov dolarjev.

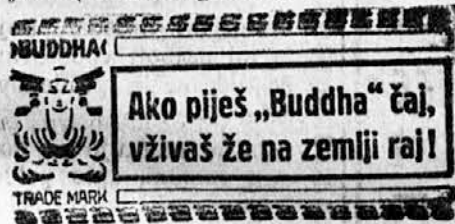
Industrija.

Tekma za producenete orodja in strojev za vinograde. Italijansko ministrstvo za narodno gospodarstvo je razpisalo mednarodno tekmo za izdelovalce orodja in strojev za obdelovanje vinogradov. Tekma se bo vršila v Cantina Sperimentale v Barletti (Italija). Tekma bo začela 15. aprila 1926 in se konča 15. junija 1926. Podrobnejše pogoje izvedo interesi v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani med uradnimi urami.

Tovarna za kože in čevlje na prodaj. Niška trgovačka banka naznanja, da se bo vršila dne 7. decembra t. l. javna prodaja Tovarne za čevlje d. d. v Nišu, a 18. decembra t. l. javna prodaja Tovarne za kože v Nišu. Obe tovarni ležita ena zraven druge na bregu Nišave v predmestju Niša. Tovarna za čevlje je najmodernejše urejena, njena kapaciteta znaša 6 do 800 parov vojaških čevljev v osmih delavnih urah. Tudi tovarna kož je zelo moderno urejena. Njena kapaciteta znaša 80—100 vagonov najrazličnejšega usnja kakor: kruponov, bokskalf, ševroja itd. Obe tovarni zavzemata površino 6000 m². Tovarni sta morali ustaviti obrate zbog finančnih težkoč.

Železnični pragi. Od kakovosti železničnih pragov je odvisna v precejšnji meri dopustna obremenitev prometa na dotični progi. Statistika železničnih nezgod je o tem oziru osobito pri nas jako poučljiva. — Prometna brzina, potem pa rastoča teža tovorov zahtevajo vedno večjo pozornost pri zgradbi in vzdrževanju železničnih prog; posebno kritično postane vprašanje pri izbiri primernih pragov. Povprečno se računa na kilometer 1300 komadov, in če pomislimo, da je trpežnost trdolesenih pragov najboljše vrste za srednjoveliko obremenitev z 12 leti omejena, so skrbi za nadomestilo lesenih pragov upravičene. — Že delj časa preiskujejo znanstveniki razne surrogate, ki bi nadomestili les za železniške prage; nadomestilni material mora biti pred vsem trpežen, lahko dobavljiv in seveda cenejši kakor dosedanji. Poskusi se vrše pod pritiskom resne po-

trebe, kajti ne da se tajiti, da se približujemo dobi, ko sploh ne bo več mogoče kriti tekoče potrebe po lesenih pragovih. Povprečno potrebujejo samo sledeče države: Nemčija, Anglija brez kolonij, Francija, Italija, Svica, Holandska, Španija in Zedinjene države S. A. skupno na leto 75 milijonov železniških pragov. Že pred letom 1906 sta Francija in Severna Amerika skušale les v pragovih nadomestiti z železobetonom, pozneje so le poskuse nadaljevali v Nemčiji; stvar se ni posebno obnesla; betonski pragovi so imeli premalo prožnosti, pokazali so se še drugi, posebno gospodarski nedostaki s tem materialom. — Poskušali so naprej z različnimi tehničnimi modifikacijami, pa vsekakor železo-beton kot nadomestilo ni zadovoljeval. — Tehnika pa vendar ni mirovala, priti rešitvi tega perečega vprašanja do živega, in še le najnovejši dobi je bil pridržan uspeh znanstvenih študij, ki so našle vsestransko zadovoljivo nadomestilo za lesen železniški prag. — Novi pragovi so liti iz takozvane asbestne gline, neke zmesi, podobne železo-betonu, ki pa se da obdelovati kakor trdi les. Pritrjevanje tračnic se vrši ravno tako kakor na les, ima tudi isto prožnost. — Pragovi iz asbestne gline so 4—5krat težji nego leseni, in ta lastnost jim daje mnogo višjo stabilizacijo na podlagi kakor jo imajo leseni, tudi njih občutljivost napram obremenitvi je jako majhna, obraba pa sploh neznatna. Seveda ostanejo ti novi pragovi neprijemno daljši čas rabljivi nego leseni, svedoki trdijo, da preživijo gotovo, pri še pomnoženi obremenitvi prometa, petkratno dobo lesenih podlag. Asbestno-glinasti pragi pa vplivajo ugodno tudi na trpežnost na nje položenih tračnic, ki niso več trajnim sunkom lesenih pragov podvržene, in ravno tega vzroka se ohrani tudi vozovni material, ki se sicer pretresava vsled slabe podlage. — Na novih pragovih bo mogoče brez premislekov zvišati brzino in gostost prometa, ter brez skrbi prevažati nenavadno težke tovore. Popolnoma varni so pragi iz nove sestavine proti vremenskim vplivom; ni treba upoštevati pri polaganju razlike v naravi sveta, varni so proti ognju, nobena mrčes se jih ne loti, ter ne zahtevajo prav nobenih popravil. Asbestno-glinasti pragi so lahko mnogo krajši kakor leseni ter se je ugotovila dolžina 2,2 metrov kot najprimernejša. Na ta način se že pri zgradbi proge prihrani na odkupu sveta, in na stroških pri nasipu itd. — Prage nove vrste tudi ni neobhodno potrebno popolnoma obložiti z gramozom, vsled specifične teže materiala zadostuje, če so na obeh koncih do tračnice dobro podložene, vse drugo ostane lahko brez škode odprto. — Izdelovanje asbestno-glinastih pragov se lahko vrši v neposredni bližini kraja, kjer se polagajo, ter odpadejo prevozne režije. Danes so poskusi s tem nadomestilom tako daleč dozoreli, da se brez pretiravanja lahko trdi: asbestno-glinasti pragi postanejo najvažnejši pripomoček pri graditvi železnic v bodočnosti, ter bodo v doglednem času vsa železniška podjetja polagoma posegla po tem materialu. (K. Tiefengruber).

Carina.

Izpremenjene izvozne carine. Generalna direkcija carin je obvestila zagrebško carinarnico o sledečih izpremembah, ki so nastale 1. decembra t. l.: Ukinjena je izvozna carina na vse vrste žita postavke 1, na fižol, postavke 2, na konje in kobile postavke 7, na svinje postavke 10, na hrastov les 20 do 30 cm, srednje-ga prečnika iz postavke 24, točka 1 b), na hrastove železniške prage, hrastove grede in iz postavke 24, točka 2 b) in v). Z istim dnem so zmanjšane izvozne carine na sladkorno repo iz postavke 4 na 1 dinar, na živo perutnino na 4 dinare, za zaklano na 2 Din, na ovčjo volno na 60 Din, na perje perutnine na 4 Din, na stari baker, kalaj, stari cink zlitine na 20 Din, na odpadke kavčuka na 8 Din, na sortirane volnene krpe na 80 par, na bombaževinaste, lanene, konopljene in ostale sortirane krpe na 8 Din, na star papir in popirnat odpadke na 4 Din.

Povečana je carina na ovčje in kozje kože na 30 Din. Na ovce in koze za pasmo, če se izvažajo od 1. januarja do 1. maja, je povečana carina na 20 Din pri komadu. Drobnička je prosta carine. Ovce in koze so takisto proste carine, če se izvažajo od 2. maja do 31. decembra. V postavki 14, točka 2 na koncu treba dodati »dlaka brez razlike Cbr. 56283«.

Carinska vojska med Nemčijo in Španijo Španska vlada je odredila 80odstotni carinski pribitek na nemško blago. Lani 24. junija se je sklenil nemško-španski trgovski dogovor, ki je bil paraficiran šele leto pozneje, 21. junija letos. Nemška vlada je hotela dogovor revidirati in je začela z novimi pogajanjmi. 3. julija je odpotovala v Madrid nemška delegacija, ki so ji bili pridržani zastopniki vinogradništva in vinske trgovine. Nemci so stavili dve zahtevi; polno največjo ugodnost in zvišanje nemške pogodbene carine za vino. Španska je ta dva pogoja odklonila. Nato je bil dogovor odpovedan, z veljavnostjo od 16. oktobra. S to hitro odpovedjo je hotela Nemčija preprečiti uvoz novega španskega vinskega pridelka pod pogoji, ki so bili za Špansko ugodni. Nekaj časa je vladal brezpogodbeni položaj, nato je pa izbruhnila carinska vojska. Španska trgovska statistika za leto 1924 navaja Nemčijo na 4. mestu pri importu s 5.9% na skupnem importu, in na 5. mestu pri eksportu, s 5.06% skupnega eksporta. Uvoz iz Nemčije na Špansko obstoji iz strojev, aparatov, vozil, kemičnih proizvodov, kovinskih izdelkov in igrač, izvoz iz Španske pa obsega v prvi vrsti vino.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev za politični okraj Novo mesto v Novem mestu vabi na občni zbor, ki se vrši dne 8. decembra 1925 ob 1. uri popoldne v dvorani mestne občine v Novem mestu. — Dnevni red: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Slučajnosti. — V slučaju nezadostne udeležbe se vrši občni zbor pol ure kasneje ob vsakem številu navzočih članov. — E. Kastelic m. p., načelnik.

Promet.

Sprememba v voznem redu v področju zagrebške direkcije. Izza 1. decembra so se uvedle na nekaterih progah zagrebške direkcije v osebnem prometu naslednje izpremembe: na progi Gyekenyess-Zagreb gl. kol.—Sušak—Reka izostanejo vsled slabe frekvence potnikov brzi vlaki št. 401/302/302a in 303a/303/402. S tem v zvezi izostanejo kurzni vagoni Praga—Sušak—Budimpešta—Reka in Monakovo—Sušak in obratno. Na progi Ogulin—Split so izostali lokalni mešani vlaki Split—Koželj stari in obratno št. 823 in 824, ki so se izkazali kot nepotrebnosti. Na progi Brod—Vinkovci—Dalj—Osijek in obratno izostanejo direktni vozovi Brod—Budimpešta, ki so bili v prometu v vlakih št. 7/1220 in 1227/6. Izza 1. decembra bodo v prometu samo med Osijekom in Budimpešto in nazaj v vlakih št. 1302/1905 in 1904/1301.

Organizacija poštne službe v Zedinjenih državah Amerike. Centralna poštna oblast v Vašingtonu opravlja v edinstvenih odsekih vse administrativne in prometno-tehnične posle za celokupno območje jako obširnega ozemlja brez posrednih oblasti. Poštno omrežje je razdeljeno na takozvane inšpekcije, to so okrožja po 25 poštah postaj. Pošti z najugodnejšo prometno lego je poverjeno nadzorstvo poštne službe v dotičnem okraju in ta pošta izvršuje nadzorstvo po navodilih

iz generalne direkcije po delegiranih prometnih uradnikih. Načelnik inšpekcijske pošte je obenem vodja lokalnega pošt. urada, ter so mu v določeni kompetenci podrejene ostale pošte dotičnega okraja. Inšpekcijska pošta odpošlje od slučaja do slučaja posamezne uradnike lastnega staleža, da pregledajo poslovanje podrejenih uradov, preiščejo opažene nerednosti, morebitne pritožbe itd. Nadzorovalne pošte kontrolirajo tudi ves denarni promet podrejenega območja, ter vodijo blagajniško evidenco dotičnih pošt. Generalna direkcija nadzoruje po svojih organih neposredno samo inšpekcijske pošte ter jim daje potrebna obratna in administrativna navodila. Osojbe nadzorovalnih pošt opravlja inšpekcijsko službo poleg prometne ter dobivajo uradniki za ta opravila posebne nagrade. — Če primerjamo opisano upravno obliko z ustrojstvom našega poštnega zavoda, ji moramo priznati očitne prednosti v praktičnem in ekonomičnem oziru. Inšpekcijski uradi stoje v neposredni stiki s podrejenimi poštami, intenzivno nadzorstvo obrata ne dopušča trajnih nerednosti. Enotnost poslovanja je po celem državnem območju zjamčena, odstranjene so ovire birokratičnih oblastij. Odredbe generalne direkcije se izvršujejo brez vsake zamude. K. P.

„ADRIA“
prašek za pecivo
in vanilin sladkor
priznано najboljši!
Odklanjajte slične a manj-vredne izdelke!

RAZNO.

Konkurz za izvršbo idejnih skic za reprezentativni paviljon kr. SHS na razstavi v Filadelfiji, ki ga je razpisalo ministrstvo trgovine in industrije, je bil razglašen v »Službenih Novinah« št. 266 z dne 19. novembra t. l., na kar se opozarjajo vsi zainteresirani. Člani cenilnega sodišča so gg.: Ciril Iveković, profesor visoke tehniške šole v Zagrebu, Branko Tanazović, profesor tehniške fakultete v Beogradu, Josip Plečnik, profesor višje tehniške šole v Ljubljani (namestnik Josip Costaperaria, arhitekt v Ljubljani), Dragutin Maslač, inspektor ministrstva gradjevine. Oferte morajo biti predložene ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu do 10. decembra 1925.

Velesejem v Parizu. Zastopstvo odbora pariškega velesejma se je obrnilo na naše poslanstvo v Parizu s prošnjo, da bi pozvalo naše trgovske in industrijske kroge, da bi se naj udeležili velesejma, ki se vrši v Parizu meseca maja 1925. Interesenti dobijo formulir za prijavo v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Gibanje na Državni borzi dela v Ljubljani. V času od 1. januarja do 28. novembra 1925 je prosilo dela: moških 5851, žensk 1630, skupaj 7481 oseb; delo je bilo ponujeno: moškim 4220, ženskam 1017, skupaj 5237 oseb; izvršeno posredovanj: moških 2230, žensk 908, skupaj 3138 oseb; odpotovalo je: moških 1659, žensk 386, skupaj 2045 oseb.

Moderna Turčija. Že dalje časa naznanjeni zakon, ki predpisuje evropski klobuk ter prepoveduje pod kaznijo nošenje fesa ali turbana, je bil včeraj od angorskega parlamenta sprejet. Moč vla-

de se vidi v tem, da je opozicija komaj upala ugovarjati. Zakon je bil sprejet per acclamationem.

Pridelek tobaka v Bolgariji leta 1925. Bolgarski pridelek tobaka se ceni za leto 1925 na približno na 18 do 20 milijonov kg, kar pomeni da bo za polovico manjši od lanskega.

Francosko-nemški dogovori. Od časa do časa se pojavijo v pogajanjih med Nemčijo in Francijo velike težkoče in nesoglasja. Francoska strojna industrija se zelo upira uvozu nemških strojev, zlasti še, ker se je položaj Francije posebno v strojni trgovini popolnoma spremenil. Uvoz strojev je šel v zadnjih mesecih napram letu 1913 zelo nazaj, izvoz strojev iz Francije je pa nasprotno močno napredoval. Uvoz strojev v Francijo je znašal v prvi letošnji polovici samo 77.000 ton, leta 1913 pa 98.000 ton. Izvoz je pa narasel od 35.800 na 73.100 ton, torej za več kot 100%. Zlasti v tekstilnih strojih gre import nazaj, dočim se je eksport od leta 1913 za več kot petkrat povečal. Import pa prevladuje še v poljedelskih strojih in je tudi letos še narasel. Lokomotiv Francija skoraj nič ne uvaža, pač pa jih je letos v prvi polovici izvozila 2085 ton; leta 1913 jih je izvozila samo za par sto ton. Tudi v mlinskih strojih se je eksport zelo dvignil. Torej vsekakor zelo ugodna bilanca, na katero se mora pri pogajanjih z Nemčijo vsekakor ozirati.

Končne številke svetovne žetve. V zadnjih dneh izdano izkazilo Mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu pravi, da je bila letošnja žetev najboljša žetev po vojski. Pri tem je ravno Evropa največ napredovala in izkazuje rekordne številke, dočim so druge celine malo manj ugodno odrezale, oziroma so celo za lanskim letom zaostale. Statistika podarja prav posebno pridelek Sovjetske Rusije, ki je bil kakor sploh v Evropi prav ugoden. Pšenice so pridelali letos 1079 milijonov meterskih stotov, za 154 milijonov stotov več kot lani. Ta presežek temelji izključno le v pridelku Evrope oziroma Rusije. Pšenični pridelek Evrope je znašal letos v 24 evropskih deželah 371 milijonov meterskih stotov, 88 milijonov več kot lani; Rusija je dala 180 milijonov, za celih 76 milijonov več kot lani. Dočim je znašal torej evropski presežek z Rusijo vred 164 milijonov meterskih stotov, je bil pšenični pridelek v ostalih kontinentih za 10 milijonov meterskih stotov manjši kot lani. Svetovni pridelek rži izkazuje po zadnjih številkah 458 milijonov meterskih stotov, za 101 milijon več kot lani; pri presežku je udeležena Evropa brez Rusije z 71 milijoni, Rusija pa s 33, skupaj 104; ostali kontinenti so šli torej za tri milijone stotov nazaj. Tudi ječmena je bilo letos veliko več kot lani, za 63 milijonov meterskih stotov, 322 milijonov. Pri pridobitku je udeležena Rusija z 22 milijoni, ostala Evropa z 21. Orsa je dala letošnje leto 643 milijonov meterskih stotov, lansko pa 532, letos torej 111 milijonov več. Tako je ječmen kot oves sta povsod približno enako napredovala. Koroza se je pa letos še prav posebno obnesla, dala je 934 milijonov meterskih stotov, za 176 milijonov več kot lani. V primeri s predvojnimi povprečjem 1909—1913 je bil letošnji pridelek za 8 do 10% ugodnejši. Če izločimo posamezne dežele, vidimo, da je bil letošnji pšenični pridelek na Švedskem, v Rusiji in v Severni Afriki še enkrat tako velik kot lanski. Ječmen je izredno dobro obrodil v Algeriji in Tuniziji, rž pa v Argentini, Bolgariji in Švedski, kjer se je pridelek napram lanskemu letu dvignil do 2½krat.

Po svetu. Zveza ogrskih hranilnic in bank je sklenila, da nove enote »pengö« še obligatorično ne vpelje s 1. januarjem 1926, temveč pozneje, ko bo dosti novih bankovcev in novcev na razpolago in se bo občinstvo na novo računsko enoto že navadilo. Nasprotno so pa založniki knjig v Budimpešti sklenili, da bodo novo vrednoto vpeljali v knjigotrštvo obligatorično s 1. januarjem 1926, brez ozira na to, ali bo nova enota takrat že pravomočno vpeljana ali ne. Obenem obljubljajo, da bodo knjige pocenili. Beseda »pengö« pomeni žvenketajoč denar. — Od oktobra 1924 do oktobra 1925 je dobila Nemčija vsega skupaj 1895 milijonov mark inozemskega posojila. Javnopravne družbe so dobile 1310 milijonov mark posojila, zasebne 532 milijonov mark itd. Obrestovanje je znašalo v večini slučajev

VSE ZAHTEVA DOBRO ZLATOROG MILO!

ZLATOROG

7%, štirikrat 6%, trikrat 7%, enkrat 8. Čas vplačila znaša v dveh slučajih eno leto, v dveh 3, v štirih 5, sicer pa od 10 do 25 let. Kot kreditorje vidimo v prvi vrsti Morganovo družbo, Guranty Trust Co., Amos itd. — Ruski proračun za čas od 1. oktobra 1925 do 1. oktobra 1926 je predložen svetu ljudskih komisarijev. Zgrajen je na drugačen način kakor doslej običajno. Redni dohodki znašajo 3620 milijonov rubljev, izredni 158 milijonov, skupaj 3778 milijonov. Redni stroški so preračunjeni na 3298 milijonov, izredni za 480, skupaj 4778 milijonov, tako da je proračun izbalanciran brez deficita. Dohodki iz davkov so se napram lanskega letu zvišali za 398 milijonov ali za 29.8%. Indirektni davki so zelo zvišani, direktni so pa za 8.3% znižani, kar ima svoj vzrok zlasti v znižanju poljedelskega davka. Vsi dohodki so se zvišali za 929 milijonov rubljev ali za 32.6%. Izdatki so se tudi zelo dvignili, pri čemer so udeležene zlasti zadrage. — Ker bo bržkone červonec oziroma rubelj začel na Dunaju v najkrajšem času notirati, bo marsikoga zanimalo, kakšno je njegovo razmerje do dinarja. Razmerje šilinga do červonca bo: 1 červonec = 36.54 šilingov. Ker je šiling ca 8 dinarjev, je torej červonec 3654.8 dinarjev = 292.32 dinarjev; ker notira šiling navadno manj kot 8, rečemo lahko, da je 1 červonec 290 dinarjev. In ker ima červonec 10 zlatih rubljev, je zlati rubelj enak 29 dinarjem. Za prav hiter okrogel račun pa vzamemo kar 300 in 30 dinarjev. Kakor vidimo, je červonec nad funtom, rubelj pa nekaj nad polovico dolarja.

Ljubljanska borza.

Sreda 2. decembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den 76.—, Loterijska državna renta za vojno škodo den. 305; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20; bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 202, zaklj. 200; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 210; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 123; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 320; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb den. 34; »Štavnica družba d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110.

Blago: Bukova drva, 1 m dolž., suha feo meja tranz., 10 vag., den. 25, bl. 25, zaklj. 25; Bukove palice 1.: 27/27 mm, 0.75 cm in 1 m dolž., 38/38 mm, 0.50 cm in 1 m dolž., 60/60 mm, 0.95 cm in 1 m dolž., feo meja bl. 650;

bukovi plohi, obrobljeni, suhi, I., II., III., 35, 100, 110 mm, dolgi 2.20 in 2.30 m, feo meja bl. 550; deske 20 in 25 mm, I., II., III., 4 m, feo meja bl. 500; hrastovi plohi, I., II., od 90—150 mm debeline, 2.30 m dolž. napr. in 20 cm šir. napr., brez velikih grč, gnilo in razbito izključeno, feo vag. meja, 10 vag. den. 1100, bl. 1150, zaklj. 1100; madrieri 74x224x4 feo vag. Postojna tranz. den. 560; bukovi plohi, paralel., 27, 40, 50, 60 mm, od 2—4 m, I., II., III. monte, feo vag. nakladalna postaja zaklj. 550; pšenica bačka, 76 težka, 2%, feo vag. nakladalna postaja zaklj. 268.50; koruza umetno sušena, feo vag. Novi Sad zaklj. 165; koruza nova, času primerno suha, feo vag. nakladalna postaja 1 vag. den. 120, bl. 120, zaklj. 120; oves, feo vag. nakladalna postaja zaklj. 175; ajda domača feo vag. prekmur. post. zaklj. 275; proso domače, feo vag. prekmur. post. zaklj. 215; krompir, feo vag. štajerska post. zaklj. 68; Seno sladko, feo vag. štajerska post. zaklj. 72.50.

Najugodnejši nakup
OBLEKE
Vam nudi
JOS. ROJINA, Ljubljana

TRŽNA POROČILA.

Cene živini v Marselju. Na klavnici v Marselju so notirale cene za živino dne 6. novembra (računajoč za 100 kg žive vage): 1. Voli in krave I. vrste 770 do 850 fr., II. vrste 650—750 fr. 2. Ovni in ovce I. vrste 800—875 fr., II. vrste 625 do 750 fr. 3. Teleta I. vrste 1050—1150 fr., II. vrste 900—1000 fr. 4. Jagnjeta I. vrste 1100—1200 fr., II. vrste 900 do 1050 fr. 5. Domače svinje 850—875. 6. Koze 350—500 fr.

Kovinski trg v drugi polovici novembra. Amerika gre še kar gor; oktobrska produkcija je znašala 3,024.000 ton, septembarska pa 2,726.000 ton. Vse je na široko razvito, k čemur prav posebno prispevajo naročila železnice. Zlasti živahno je povpraševanje po surovem železu. — Narodni gospodarji so hudi na politike in pravijo, da so se v zadnjih tednih zgodili v Evropi dogodki, ki jih svetovni politiki ne vzamejo tako resno, kakor bi jih morali. Evropa je še daleč proč od onega položaja, v katerem bi se dalo za silo shajati. Poučijo nas o tem finančne krize na Francoskem in na Poljskem in tem sledeči padci kabinetov. Sicer se kabineti speš dvignejo, a dejstvo krize ostane. Dogodki svetovne vojske so živce povprečnega Evropejca tako utrdili, da sploh nič več ne more nanj vplivati in gre tudi gospodarski

razpad precej neopažen mimo njega. Evropa je pa v svoji celoti ogrožena, produkcija in medsebojna razdelitev nista v pravem razmerju. Zlasti dogodki v taki državi, kakor je Francija, morajo na vse strani vplivati, saj je Francija vendar velavažen faktor v svetovnem gospodarstvu. Strokovnjaki pravijo, da bo kriza na Francoskem imela zelo slabe posledice na kovinskem trgu; utrditev trgov je minula, upanje evropskih eksportnih trgov je za več mesecev uničeno. Eksportni trg je pod vplivom cennih francoskih notacij. Na Angleškem opazujejo s strahom razvoj dogodkov na kontinentu. Francozi pa prodajajo in prodajajo, produkcija raste, vse je namenjeno za inozemstvo. Francosko narodno premoženje se pri tem manjša, a producenti se tega žalostnega dejstva ne zavedajo. »Razprodaja Nemčije sledi razprodaja Francije!« Druge dežele se morajo v dosednjem konkurenčnem zmožnosti prilagoditi francoskim cenam; tako Belgiji, Luksemburžani in deloma tudi Nemci. Kovinski trg pri tem seveda veliko trpi. Kam bo vse skupaj prišlo! Po mnenju nekaterih so sedanje cene tako nizke, da se moramo kar čuditi, zakaj nekatere tovarne obratovanja sploh ne ustavijo. — Pride zraven še pomanjkanje na mednarodnem denarnem trgu. To se pozna seveda tudi v nižjih cenah. Notacije zadnjega tedna: železo v palicah 5/4—5/5, valjana žica 5/10—5/15, surova pločevina 5/10—5/17, srednja 6—7, fina 8—9. — Angleški trg se je držal v zadnjem času na doseženi višini. V prvi vrsti je domači konsum, ki več kupuje kot prej; konsumenti so dobili večje zaupanje in so sklenili kupčije tja do aprila, semintja se sliši celo s povpraševanji do julija. Ponudb pa ni veliko, ker je bila produkcija v preteklih mesecih izdatno skrbna. Niti tovarne, niti trgovine nimajo večjih zalog, ki bi mogle pritiskati na cene. Domače cene so bile približno take pot prej: Cleveland št. 3 šil. 66, št. 1, š. 68, št. 4 š. 64/6 za tono. Eksportna trgovina pa iz prej navedenih vzrokov ni tako ugodna; napram ceneni kontinentalni konkurenci so Angleži brez moči. Francoski trg je bil v zadnjem tednu živahnejši kot sicer, kar ima vzrok v strahu pred višjimi cenami v bližnji bodočnosti. Za bodočnost računajo namreč z višjimi produkcijskimi stroški in torej tudi z višjimi cenami. Sedanje cene so znatno pod svetovno pariteto, v eksportni trgovini so dobili Francozi velika naročila. — Francoska konkurenca se

pozna tudi v Belgiji in sicer celo na domačem belgijskem trgu. Domače cene v Belgiji: železo v palicah 575—580 frankov, tračnice 600, surova pločevina 665 do 675, srednja 715—725, fina 925 do 1000. — Luksemburške tovarne so slejkoprej dobro zaposlene in so dobile v zadnjem času veliko novih naročil, predvsem iz Nemčije. Pod pritiskom francoske konkurence so tudi Luksemburžani cene znižali. — Na Nemškem je položaj železne industrije nespremenjeno slab. Vse je tako, kakor smo že pisali. Denarja ni, tuja konkurenca je huda. Govori se, da je prišlo do dogovora med nemškimi in saarškimi podjetji. — V Češkoslovaški se bo na trgu najbrž zelo poznal izid volitev. Kakor smo že večkrat poudarjali, se vidi tudi tukaj, da sta politika in gospodarstvo v najožji zvezi. V glavnem gre za to, če ima inozemstvo v dotično državo še zaupanje, in to zaupanje je zaključek volitev. Čehi pričakujejo, da bo nova vlada znižala davke in da se bodo vsled tega znižali tudi nabavni stroški. Sledila bi večja stavbna podjetnost, trgovinske pogodbe itd. Kako se bodo stvari razvile, se pa še nič ne ve.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. decembra t. l. ponudbe za dobavo 200 komadov dežnih plaščev s kapuco, za dobavo sestavnih delov za helioforke, za dobavo cevniht ščetk; do 11. decembra t. l. ponudbe za dobavo 8600 kg deksrina; do 15. decembra t. l. za dobavo signalnega orodja, za dobavo lesenih škafov in veder za vodo, za dobavo torbic. Prometni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. Direkcija državnega rudnika v Vrdu sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe za dobavo 4000 komadov šamotne opeke in 1000 kg šamotne moke. Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 24. decembra t. l. ponudbe za dobavo raznega materiala (razen papir, klobučina itd.). Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. decembra t. l. pri 40. pešpolku Triglavskem v Ljubljani glede dobave živil (6521 kg fižola, 8052 kg riža, 3510 kg sladkorja, 1770 kg konzervne kave). — Dne 28. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave jermen in usnja. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Veletrgovina

A. SARABON
v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago
raznovrstno žganje
moko in
deželne pridelke
raznovrstno
rudninsko vodo

Lastna prazarna za
kavo in mlin za di-
šave z električnim
obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

GROM
D. Z. O. Z.

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam:

„GROM“

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Telefon interurban

št. 454

Obavljajo vse v to
stroko spadajoče
posle najhitreje in
pod najkvalitetnimi
pogoji.

Zastopniki družbe
spalnih voz
S. O. E.
za ekspresne
pošiljke.

Najcenejši in čisti
predtisk ženskih ročnih del
v narodnih in modernih vzorcih. Predtiska se tudi na poslanem blagu.

Matek & Mikeš

LJUBLJANA — Dalmatinova ulica št. 13.

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome

za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni eteri

za aromatisiranje kar-
ditov in sladčic

PRAVI MALINOVEC

Sadni grog (Punsch)

= Limonov sok =

priporoča:

Srečko Potnik in drug
Ljubljana, Metelkova ul. 13

!! Zahtevajte cenike !!

Izšla je
Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1926,
ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je
najstarejši slovenski
kmetijski koledar, koji
ja bil najbolj vpoštevani
že od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna iz-
daja se odlikuje po bo-
gati vsebini, zato pride
prav vsaki slovenski
rodbini. — Dobi se v
vseh trgovinah po Slo-
veniji in stane 5 D. Kjer
bi jo ne bilo dobiti, naj
se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednjih
tiskarna in litografični zavod
Ljubljana, Breg št. 12

KJE SE

KUPI?

Le pri tvrdki

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za ročninsko ali
brižno rabo, svetovno znan znan.
Grizner - Adler - Pöschel.
Istotam posamezne dele za stroje in ku-
lesa, igle, olje, jermena, pnevmatike.
Pouk o vezanju na stroj brezplačen! —
Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Damske flor nogavice

v vseh barvah in vrstah od Din 18—
naprej, moške nogavice, dokolenke,
otročje nogovice, volna, bombaž, žepni
robci, modni pasovi, toaletne potrebš-
čine, ščetke za zobe, oblike in čevlje itd.
v največji izbiri in po najnižji ceni pri

Josip Petelinc
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Na veliko! Na malo!

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 552

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, poset-
nice, brošure, letake, ce-
nike, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-
veznica